

Læsepolitik & læsebånd på Hundige Lille Skole

Indhold

Indledende bemærkninger	2
Læsebånd – hvornår og hvor?	2
Læsebånd – hvordan?	2
Læsestrategier/læseteknikker.....	3
Eksempel på mulige mål og anvendelsesmuligheder ved forskellige læseformer:	4
Læsehastighed og vejledende lixtal.....	5
Hvad skal man kunne, når det gælder læsning?	6
Læseevaluering og læsetest	7
Hvem er ansvarlige for hvad?.....	8
Hvad kan man gøre som forælder?.....	8

Indledende bemærkninger

På Hundige Lille Skole ønsker vi, gennem et struktureret læsebånd, at styrke elevernes læsekompetencer ud fra viden om, at det at styrke læsningen generelt, styrker indlæringen i alle fag.

For at blive god til at cykle, skal man cykle. For at blive god til at læse, skal man læse.

Det er meget vigtigt, at være en god læser for at kunne tilegne sig ny viden i alle fag. Læseevnen har stor indflydelse på, hvordan man klarer sig i et moderne samfund. Og sådan kunne vi blive ved...

Læsebånd er en daglig fastsat tid til læsning på tværs af skema og fag, hvor alle elever læser. Formålet med et læsebånd er, at der gives tid til læsning som et væsentligt supplement til den læsning, der i øvrigt foregår på skolen og hjemme i fritiden. Tiden til læsning i læsebåndet bruges fortrinsvis til elevernes individuelle stillelæsning afhængigt af klassetrin. På de mindre klassetrin vil der bl.a. være makkerlæsning og højtlesning for og af en voksen.

Hensigten med læsebåndet er igennem skoleforløbet at styrke elevernes læselyst og deres læsefærdigheder og samtidig at minimere gruppen af elever med læseproblemer. Hundige Lille Skole ønsker at understøtte en levende og solid læsekultur.

Formålet med læsebåndet er således følgende:

- At styrke elevernes læsekompetencer
- At øge elevernes læsehastighed
- At give eleverne gode læsevaner
- At styrke elevernes læselyst og læseglæde
- At eleverne opdager, at læsning kan give gode oplevelser og ny viden
- At skabe tid til fordybelse i læsning
- At gøre læsning til en naturlig del af dagliglivet

Læsebånd – hvornår og hvor?

På Hundige Lille Skole er læsebåndet placeret, som et bånd på tværs af skoledagen for alle klasser fra 0.– 9. årgang, fra kl.8.30-8.45 (hver dag).

Alle elever læser som udgangspunkt i deres egen klasse. Lærerne på de enkelte årgange kan dog vælge at organisere læsebåndet på tværs af klasser og lokaler.

Læsebånd – hvordan?

Eleverne kan læse stille og indadvendt. Denne tilgang har fokus på automatisering, herunder en bestræbelse på, at eleverne opnår det antal læste sider som opnåelse af en funktionel læsekompetence kræver, samt oparbejdelse af læsevaner og læselyst.

Der kan også arbejdes med en **undervisningsorienteret** tilgang, hvor eleverne undervises i og arbejder med forskellige læsestrategier (se nedenstående), og eller indgår i forskellige læseaktiviteter med fokus på dialog (f.eks. højtlesning, makkerlæsning, m.m.).

Med denne tilgang er fokus flyttet fra automatiseringen til indøvelse af læsningens forskellige delkomponenter som f.eks. læse- og sprogforståelse.

I de yngste klasser i indskolingen kan det være svært at benytte de ovennævnte metoder, da det selvfølgelig kræver, at eleverne kan afkode og læse selvstændigt. Derfor kan der her være fokus på en mere målrettet og fokuseret **højtlesning**, hvor læsebåndslæreren læser højt for eleverne, som inddrages aktivt i højtlesningen. Efterhånden som eleverne bliver bedre til at læse, kan man indføre de mere traditionelle tilgangsvinkler til læsebånd.

Hvordan foregår læsebåndet?

- 15 minutters individuel læsning
- Helt ro
- To typer læsestof:
 - **Skønlitteratur**, både til træning af læseforståelse og hastighed
 - **Faglitteratur**, træning af læseforståelse og rutiner af læseforståelsestrategier og læsemåder

Lærerteamet bestemmer hvilken type læsestof, der skal læses, i hvilke perioder

Læsestrategier/læseteknikker

Eleven skal i løbet af sin skoletid lære at beherske følgende læseformer:

Hurtiglæsning

Bruges når man skal orientere sig i en tekst, uden at få kendskab til alle detaljer i tekstens indhold.

Punktlæsning

Bruges når man søger en bestemt oplysning. Øjnene glider hurtigt ned over siden, indtil man finder ord, der svarer til det 'søgeord', man har i tankerne.

Skimming

En læseform, hvor man lader øjnene gennemløbe en tekst, uden at man læser alle ordene. Dette kan foregå som stregskimming, nøgleords-skimming eller zig-zag-skimming.

Overblikslæsning

Bruges ved gennemgang af store stofmængder, som skimmes, for at man kan afgøre, om indholdet er relevant i den givne sammenhæng. Overblikslæsning bruges ofte som indledning til intensiv læsning.

Intensiv læsning

Læsning af en tekst, hvor man skal have kendskab til detaljerne. Ofte skal man sammenholde teksten med andre oplysninger og vurdere, hvad der er væsentligt, og hvad der er mindre væsentligt.

Indlæringslæsning

I forbindelse med læsningen foregår der en bearbejdelse af stoffet, for eksempel ved hjælp af

understregninger, notater eller ved at man selv forsøger at formulere meninger i teksten.

Nærlæsning

Ved nærlæsning arbejder man med de enkelte ord, deres sammensætning, betydning og flertydighed.

Kritisk læsning

Ved kritisk læsning tager man stilling til forfatterens påstande og argumentation, og man undersøger hans dokumentation.

Kreativ læsning

Ved kreativ læsning bliver ens tanker ført ind i nye baner. Man ser kendte problemstillinger fra andre synsvinkler og opdager måske nye handlemuligheder.

Rekreativ læsning og oplevelseslæsning

Læsning, hvor man slapper af og nyder tekstens indhold, handlingen eller den sproglige udformning af teksten, eller man rives med og bliver følelsesmæssigt engageret.

Eksempel på mulige mål og anvendelsesmuligheder ved forskellige læseformer:

Læseformer hovedområder	Læseformer delområder	Læseformål	Hvornår	Hvad
I. Hurtiglæsning	Punktlæsning Skimming Overblikslæsning orienteringslæsning sorteringslæsning	Fx: Finde oplysninger. Skal dette læses? Hvad kan jeg evt. få brug for?	Fx: Leder efter ord og begreber	Fx: Faglitteratur, nye fagområder. Aviser, tidsskrifter.
II. Intensiv læsning	Indlæringslæsning. Nærlæsning. Kritisk læsning	Fx: Indlære, huske og tage stilling	Fx: Eksamen + nye fagområder. Faglig læsning, aviser m.v.	Fx: Faglige materialer,
III. Oplevelseslæsning. Rekreativ læsning	Kan både være hurtiglæsning og intensiv læsning	Fx:	Fx: Fritidslæsning	Fx:

		Slappe af og hygge sig samt få ny viden		Skønlitteratur. Aviser, blade. Hobbybøger

Læsehastighed og vejledende lixtal

Det er meget betydningsfuldt at arbejde med elevens **læsehastighed**. Læsehastighed måles altid ud fra en alderssvarende tekst. Tekstens sværhedsgrad og indhold skal balancere til klassetrinet.

Læsehastigheden kan betragtes som følgende:

- På vej mod flydende læsning: 80 ord pr. minut.
- Flydende læsning: 150 ord pr. minut.
- Ubesværet læsning: 250 ord pr. minut (læseprøven efter 9. klasse).

Lix-tal

Lix er en forkortelse for læsbarhedsindeks. Det er et mål for, hvor let teksten er at læse. Udregningen tager udgangspunkt i antallet af langeord (over seks bogstaver) og længden af sætningerne (antallet af ord imellem hvert punktum). Men lixtallet tager ikke hensyn til, om sætningerne er snørklet formuleret, om der er mange svære og ukendte ord, eller om teksten har støtte i form af billeder. For den enkelte læser vil hans eller hendes baggrundsviden, motivation og interesse også have stor indvirkning på, hvor svær teksten er at læse.

Lix-tallet er derfor altid kun vejledende for en bogs sværhedsgrad.

Her er en oversigt over hvilke lix-tal, eleverne skal kunne læse på de enkelte klassetrin:

0. klassetrin:	lix 2-5
1. klassetrin:	lix 5-10
2. klassetrin:	lix 10-15
3. klassetrin:	lix 15-20
4. klassetrin:	lix 20-25
5. klassetrin:	lix 25-30
6. klassetrin:	lix 30-35

- 25	meget let	børnebøger
25 - 35	let	lettere skønlitteratur
35 - 45	middel	alm. skønlitteratur, alm. aviser/dagblade
45 - 55	svær	populærvid. artikler og faglitteratur
55 -	meget svær	akademiske/videnskabelige afhandlinger, lovttekster

Hvad skal man kunne, når det gælder læsning?

Undervisningsministeriet (UVM) har opstillet følgende færdigheds- og vidensmål for læsning:

Efter 2. klasse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- anvende sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af almindeligt brugte ord i alderssvarende tekster
- læse sprogligt udviklende tekster og bruge enkle læseforståelsesstrategier
- søge forklaring på ukendte ord
- opnå passende læsehastighed og præcision
- genfortælle indholdet og udtrykke forståelse af det læste
- læse fiktive og ikke-fiktive børnebøger og digitale tekster af passende sværhedsgrad
- begynde at læse sig til viden i faglige tekster
- læse med begyndende bevidsthed om udbyttet af det læste
- udvikle begyndende læserutiner
- finde og vælge bøger til egen læsning
- læse lette norske og svenske ord og sætninger

Efter 4. klasse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- anvende sikre, og automatiserede, afkodningsstrategier til læsning af kendte og nye ord i alderssvarende tekster
- læse sprogligt udviklende tekster og bruge forskellige læseforståelsesstrategier søge ordforklaring til forståelse af ord og fagudtryk
- kende forskellige læseteknikker
- tilpasse læsehastighed, præcision og læsemåde til formål, genre og sværhedsgrad
- læse sig til danskfaglig viden
- læse med bevidsthed om eget udbytte af det læste
- udvikle og vedligeholde hensigtsmæssige læserutiner
- søge og vælge skøn- og faglitteratur på bibliotek og i digitale medier læse lette og korte norske og svenske tekster
- udtrykke forståelse af det læste mundtligt og skriftligt
- læse alderssvarende skøn- og faglitteratur og digitale tekster med god forståelse

Efter 6. klasse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- beherske sikre, og automatiserede, afkodningsstrategier til læsning af kendte og nye ord i forskellige teksttyper
- læse sprogligt udviklende tekster og bruge varierede læseforståelsesstrategier

- søge forklaringer på ord og fagudtryk i trykte og elektroniske ordbøger
- anvende forskellige læseteknikker
- udvikle læsehastighed og tilpasse læsemåde til genre og sværhedsgrad
- fastholde hovedindholdet af det læste i skriftlig form
- læse alderssvarende skøn- og faglitteratur og digitale tekster hurtigt og sikkert med god forståelse og indlevelse
- læse sig til danskfaglig viden
- læse med øget bevidsthed om eget udbytte af det læste
- udvikle og vedligeholde hensigtsmæssige læserutiner og oparbejde læsekultur
- søge skøn- og faglitteratur på bibliotek og internet til egen læsning og opgaveløsning
- læse lette norske og svenske tekster

Efter 9. klasse:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- beherske sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af alle typer tekster
- læse sprogligt udviklende tekster
- bruge ordforklaring, opslagsværker, ordbøger og søgning på internet som et naturligt redskab til forståelse af ord og fagudtryk
- anvende hensigtsmæssige læseteknikker (se afsnit om læsestrategier/læseteknikker)
- anvende varierede læsemåder afhængig af genre og sværhedsgrad
- fastholde det væsentlige af det læste i skriftlig form
- læse skøn- og faglitteratur hurtigt og sikkert
- læse sig til viden i fagbøger, aviser, opslagsværker og på internet
- læse med høj bevidsthed om eget udbytte af det læste
- fastholde hensigtsmæssige læserutiner med henblik på en langsigtet læsekultur
- foretage målrettet og kritisk søgning af skøn- og faglitteratur på bibliotek og i digitale medier til egen læsning og opgaveløsning
- læse norske og svenske tekster

Læseevaluering og læsetest

Alle klasser læsetestes - og dette sammenholdes med det klassens lærere observerer i den daglige undervisning.

0. kl. KTI-test - Læseevaluering på begyndertrinnet
1. kl. OS 64 - læseevaluering på begyndertrinnet
2. kl. ST 2 - OS 120 - læseevaluering på begyndertrinnet
3. kl. ST 3 - SL 60 januar
4. kl. ST 4 - SL 40 efterår/ forår Lene Møllers læseprøver
5. kl. ST 5 - læs5 efterår/ forår Lene Møllers læseprøver
6. kl. ST 6 - TL 1 efterår/ forår Lene Møllers læseprøver
7. kl. ST 7 - TL 2 efterår/ forår Lene Møllers læseprøver
8. kl. Der laves FP læseprøver og FP retskrivning (diktater) hver uge
9. kl. Der laves FP læseprøver og FP retskrivning (diktater) hver uge

Der udarbejdes en klasse- og elevprofil. Teamet lægger handleplaner for klassen, samt de enkelte elever, og forældrene orienteres. Med baggrund i observationerne vejledes der om aktiviteter og organisationsformer, der eventuelt kan forbedre elevens læse/skrive- kompetencer.

Hvem er ansvarlige for hvad?

Ledelsen har hovedansvaret for at sætte rammerne for læsebåndet. Her tænkes både rent tidsforbrugsmæssigt og skemateknisk, men også ressourcemæssigt i form af eventuelle øgede midler til anskaffelse af relevante materialer.

Læsevejlederen skal i samarbejde med ledelsen formulere skolens formål med- og definition af læsebåndet. Læsevejlederen er ansvarlig for at inspirere og introducere et fælles sprog og fælles metoder til brug for læsebåndet.

Læsevejlederen er også, sammen med ledelsen, ansvarlige for evaluering af læsebåndet.

Dansklærerne har det overordnede ansvar for at kende elevernes læsestandpunkt, og dele denne viden med klassens øvrige faglærere.

Faglærerne. For at få en varieret og faglig bred læsekompetence, integreres skolens forskellige fag i løbet af skoleårets læsebånd.

Hvad kan man gøre som forælder?

Selv om eleverne får læst 15 minutter i skolen hver dag, opfordres de alligevel til læse min. 15 minutter hjemme hver dag.

Det er i skolen, barnet skal have sin læseundervisning. MEN... som forælder er du en vigtig medspiller. Sammen kan vi vise barnet, at læsning er en fælles og vigtig sag.

Hvordan du, som forælder, kan være med til at give barnet gode læseforudsætninger for at lære at læse:

- Vis interesse for barnets læsning
- Læs højt for barnet
- Skab tid og ro for ca. 15. min læsning dagligt med barnet
- Inddrag barnet til en positiv holdning
- Stil passende krav til barnet og stop før det bliver surt
- Ros barnet

Læsning giver...

- Viden
- Åbner døren for hele verden
- Interesse til bøger
- Interesse for mere læsning
- Gode oplevelser
- Samvær med andre
- Erfaring i det skriftlige
- Ordforråd
- En styrkelse af koncentrationsevnen
- En følelse af at bøger og læsning er en naturlige ting

Gode råd til forældrene, når bogen er læst

- Snak sammen om handlingen i bogen
- Snak sammen om sjove og mærkelige udtryk og ord
- Snak sammen om, hvis I selv har oplevet noget lignende
- Du kan spørge med hv-spørgsmål (hvem, hvad, hvor, hvorfor, hvorledes, hvornår)
- Lær dit barn at stille samme hv-spørgsmål

Hvad kan forældrene gøre:

- Være synlige og tydelige læsere derhjemme
- Opmuntre jeres børn til at læse hjemme
- Fortælle om bøger I læser
- Bruge biblioteket sammen med børnene
- Give boggaver
- Læse højt i familien

Litteratur:

Elbro, Carsten: *Læsning og læseundervisning*. Reitzels Forlag, 3. udg. 2014

Rydén, M-M.: *Læsebånd – Skærpet fokus på læsning*. Videncenter for Sprog, Læsning og Læring, VIA 2011.